

El Paleoclima de bona part del segle XVI en la demarcació olotina

Carme Sala i Giralt

La possibilitat de donar a conèixer en el present treball, notícies del temps metereològic de la setzena centura, es deu, en principi, a l'interès, mostrat per aquest tema, per l'erudit tarraconi Dn. Josep M^a. Fontana Tarrat, en una carta cursada desde Madrid, el més de Desembre de 1973, a la Direcció de l'Arxiu Històric Municipal d'Olot, per conducte del Secretari de la Corporació Municipal, Alexandre Cuèllar.

En èlla, el Sr. Fontana sol·licitava col·laboració d'Olot, — incluída entre els 250 municipis més importants d'Espanya — en un recull de dades climatològiques dels segles XVI i XVII — destinades a una investigació a gran escala i de singular transcendència, per a l'estudi de l'història econòmica-social del país.

L'interès del Sr. Fontana ve enpresnat en el següent fragment de la seva carta:

Si lo hago, es por la gran necesidad que tengo de ponerme en relación y obtener cooperación de los doscientos cincuenta más importantes Municipios de España, así como por tener gran fe en los Organismos locales, en cuyos ámbitos he vivido la mayor parte de mi vida, y en quienes creo reside lo más importante que el País atesora.

Hace bastante tiempo que vengo trabajando en el intento de reconstruir el "Tiempo meteorológico" que existió en los Siglos XV, XVI y XVII, investigación de gran trascendencia para la Historia económico-social. He logrado reunir un millar de noticias climáticas correspondientes al periodo entre 1500 y 1700, en especial, pero necesito ampliar los datos en gran manera para alcanzar la precisión necesaria.

A primera vista parece una empresa sumamente difícil, pero,

en realitat, és bastant senzilla, pués les històries locals, di-tarioris o efemèrides publicades, suelen contenir buen número de notícias de temporales, heladas y nevadas, inundaciones o estiajes, sequías y rogativas pidiendo lluvia (en las historias de Santuarios), buenas y malas cosechas, hambres y pestes, bosques y deforestación, nuevos cultivos y crías o decadencia de los tradicionales, etc. etc. Y en forma parecida en las Actas municipales, manuscritos y documentos inéditos de los Archivos.

Acceptat el treball les dades que dels segles XVI i XVII fou possible reunir, les anotava en fitxes que periòdicament eren enviades al Sr. Josep M^a. Fontana. Igualment complien aquesta missió varies persones de Girona i provincia i d'altres llocs de Catalunya.

De la documentació obtinguda dels diferents llocs, passat un temps, el Sr. Fontana va fer un primer estudi o assaig, publicant el mes de Desembre de 1976, un esborral o llibre titolat:

Historia del Clima en Catalunya Noticias antiguas, mediavales, y en especial de los siglos XV - XVI i XVII.

En fer la dedicatòria del llibre, el Sr. Josep M^a. Fontana es dirigeig al cercle de cultivadors de les Ciències Naturals, als historiadors i geògrafs i en especial als centenars d'investigadors que treballen en un àmbit local, provincial i regional de Catalunya pels qui guarda sempre comprensió, fe i estima.

Fa ressaltar al mateix temps que aquest seu assaig, corresponent a la regió catalana, pretén ésser al mateix temps que un lliurament de comptes als qui l'han ajudat, com l'anunci d'altres en l'avenir.

En el pròleg o introducció, l'autor considera que el treball presentat per ell és una simple aproximació al tema — en espera de l'obra definitiva — portat a terme amb un gran esforç personal i enormes limitacions. I continúa dient:

A pesar de todo ello, la colaboración obtenida ha sido sencillamente fabulosa y desvela en nosotros una auténtica fuente de perenne gratitud, que nos obliga a dejar clara constancia de las importantes deudas contraídas. Citemos, algunos, y en primer

lugar a José María Segarre Malla (Tarrega), Conxita Paradedá (Barcelona), José María Guix (Reus), Carmen Sala Giralt (Olot), Josep .Iglesias (Barcelona), J. Salvat Bové (Tarragona), Drt Pedro Batlle (Tarragona), José María Plá Dalmau (Gerona), Sr. Batlle Prats (Gerona), José María Llobet Portella (Cervera), Drt. A. Llorens (Solsona), T. Noguer (Gerona) y también al Drt. Masip (Tortosa, E. Fort y Cogull (La Selva del C.), Dtr. E. Vuyent (Vich), Cristina Ferres (Mataró), Joan Viñas (Barcelona), María Victoria Alavedra (Tarrasa)...

Sería asimismo injusto no recordar la eficaz orientación debida a E. Giralt Raventos, Federico Udina, Dtr. Pericot, Ramón Margalet, Luis María Albendosa y Pedro Voltas Bou.

No obstante, es obligado reconocer que han sido muchas más las personas a quienes me he dirigido infructuosamente que quizá en el futuro convenga también mencionar.....

En nuestra investigación, hemos utilizado preponderantemente datos obtenidos de historias de pueblos y santuarios, así como de dietarios publicados, y, minoritariamente, noticias inéditas de archivos o Ms, entre los cuales destacan los de Olot, Tarrega y Cervera Tarragona y Reus, Santa Creus, Sta. María de Corcó (Vich), Puigcerda y Barcelona.

Se han utilizado unas pocas obras generales como son la Epidemiología..... de Villalva, la Geografía... del P. Pere Gil, "Anales" de Feliu de la Peña, "Catalunya Dins l'Espanya moderna" de P. Vilar, "Els virreis" de J. Regla, "La population catalane" de V. Nadal y E. Giralt, etc.

En esta panorámica de fuentes nos referimos sólo a las que han producido noticias meteorológicas concretas.

El trabajo comprende datos de más de 30 poblaciones, bien distribuidas por la superficie regional, y cuya enumeración es la siguiente:

PIRINEO Y PREPIRINEO: Olot, Camprodón. S. Juan de las Abadesas, Ripoll y Puigcerda...

LITORAL Y PRELITORAL: Tortosa, Tarragona, Reus, Vallmoll, Cornudella, Pobleda, S. Magi, Selva del Campo, Barcelona, Vi-

Ilanueva y Geltrú, Villafranca, El Prat de Llobregat y comarca, Manresa, Mataró, Tarrasa, Sabadell, Montserrat, Gerona, Palafrugell y Castlío de Ampurias..

DEPRESIONES CENTRALES: Tarrega, Cervera, Sta. Coloma de Gueralt, Lérida, Sta. María de Corcó (Vich), Cardona y Solsona..

De las tres grandes comarcas, estimamos insuficiente el noticiario correspondiente al Pirineo, cosa que también ocurre con las observaciones meteorológicas actuales.

Las fuentes más ricas y reiteradas son: Barcelona, Olot, Puigcerda, Sta. María de Corcó, Ampurdan, Tortosa, Tarragona y Reus, Tarrega y Cervera, Sta. Coloma de Gueralt y Delta del Llobregat que en conjunto son ya comprensivas de toda la región.

Situada Catalunya, terra de pas, en una extensió de terreny, intimament unida al Pirineu, en la qual la situació geogràfica, vé acoplada una gran varetat geològica, lògicament, s'hi donen mutacinos climàtiques i les naturals alternatives agrícoles i econòmques. Els fets climàtics, representen no sols situacions aïllades, sense altres implicacions o conseqüències, sinó que en la realitat de cada país i de cada localitat, en be o en mall, les mutacions del clima, entren en certa manera, en la formació del teixit de l'Història.

Quatre anys passats pel Sr. Josep M^a. Fontana en l'investigació del clima del nostre passat, li han donat l'oportunitat de col·locar-se en un lloc de preeminencia, per a la comprensió dels múltiples i varats efectes que lògicament i amb tota vivesa, s'en deriven. Llegim en la seva admirable obra:

Las largas series de noticias a través de varios siglos, con sus pestes, sequías, hambres, frios, cosechas, inundaciones, etc., unen el Tiempo cronológico con los tiempos meteorológicos, formando un festón, que es como el suelo de la Historia, pero no algo inerte y anónimo sino vivaz y personalísimo. Digánlo sino el constante aparecer de la fascinante biografía individual que forman, poco a poco, las noticias de Tárrega, Olot, Tortosa y cien villas o pueblos, con la sinfonía mayor del impresionante palpitar, casi diario, de Barcelona, "Cap i casal", a través de los

cuales se sienten y perciben alegrías y dolores de las comunidades humanas vivas. Y no digamos para el autor que, página a página, hubo de leer y recogerlas de docenas y docenas de historias locales y de Santuarios algunas de gran calidad literaria, otras eruditísimas, todas valiosísimas para la Historia General.

La preocupación de las cosechas, la peste que se va o viene, el buen y el mal tiempo, lo anómalo y extraordinario del acontecer, constituyen el cosmo básico del vivir para la mayoría de seres y bastante mayor que dinastías, políticas, personajes y guerras.

Les dades climàtiques de la setzena centuria, utilitzades en la confecció de les fitxes, foren extretes dels manuscrits del grup: Deliberacions del Consell de l'Universitat (Actas Municipals). Les unitats d'aquest grup, foren per a mi d'un valor informatiu inestimable i les notícies que s'anaven succeïnt, m'afirmaren en el convenciment de parar atenció als cereals, en preferència a qualsevol producte de la terra o del camp olotí. Aquestes son les dades que amb més freqüència i regularitat han sorgit dels manuals de la vila. La mobilitat del clima, causa directa de la fluctuació de les collites, amb totes llurs conseqüències, condueixen, doncs, a l'estudi d'una constant: la producció agrícola, concretada en els cereals, elements capaços de proporcionar algún coneixement cert, sobre al clima d'aquella centuria.

Entre la varietat de cereals — blat, ordí, forment sègol, civada — en el segon quart del segle XVI, es troba el fajol cultivat ja en aquell temps, en els quatre punts cardinals de la comarca d'Olot.

La primera notícia que pel moment ens arriba d'aquest preuat vegetal, com pel bell espectacle que ofereixen els seus camps en flor, la tenim en una escriptura del Manual Notarial en 1/4 de l'Arxiu Municipal nº. 5 (1549-1550)

12 Abril 1549 Jo Vicents Teix veï del Corb, parròquia de Sant Pere de les Preses.... me debeu vos, honorables Sebastià Mas, apothecari de la vila de Olot, 40 sous moneda barcelonesa, per la ratió de 5 quarteras de fajol (a 8 sous la quartera).

Desde que en l'últim quart del segle XIX, els artistes —en la recerca d'una nova concepció de l'art — es llencàren pels camins, al camp i a les prades, enfront de la natura, per a reproduir camps de fajol en flor, no podia passar desapercibuda per la majoria d'elles. Quedaren bellament impreses en llurs teles, les blanques pinzellades de variades tonalitats que donàren tocs vistosos i un singular atractiu, a les Exposicions de dins i fora del país. Més tart, els millors artistes de Catalunya, en llurs visites i sojorns a Olot, no pogueren sustraure's a l'impacte que ofería la prespectiva, de la blanca catifa dels camps de fajol.

Les notes climàtiques o fitxes enviades al Sr. Josep M^a. Tarrat, queden incluídes en l'obra inèdita **Dades històriques d'Olot (segle XVI)** D'ella he tret les que podeu llegir a continuació, afegint-hi algunes referències a les pestes.

(No fou possible estudiar el segle XVI complert, ja que les Actes Municipals o Deliberacions del Consell, parteixen de l'any 1546) .

La panoràmica del segle XVI, que ressalta i es desprèn de la lectura de les anotacions climàtiques que vaig a presentar, no es realment del tot plaent, sino l'expressió d'una lamentable realitat.

Joan Reglà, l'historiador ampurdanès, gran coneixedor de l'història del segle XVI, gràcies a l'estudi en les fonts primàries del "Arxiu de la Corona d'Aragó", en la seva obra "Els virreis de Catalunya" diu:

Es interessant de fer una breu referència al mon de la pobresa, més ben dit de la misèria a la Catalunya dels segles XVI i XVII. Amb un domini magistral del tema, Braudel, ens ha parlat de la pobresa en el món mediterrani, durant l'època de Felip II, amb exemples d'un dramatisme que esgarrifa. Per la nostra part diem que les anyades dolentes, amb la manca de blats, provocaren la misèria més espantosa entre els humils.

Un altre historiador de l'època, en Francesc de Gilabert, diu que a un any fèrtil, en segueixen dos d'estèrils; però que cada tres o quatre anys, n'hi ha un de bo en el camp d'Urgell **cuya fertilidad es tan grande que la cosecha de un año de trigo, hin-**

cha el Principado para tres.

16 Maig 1546

Aquest any va distingir-se per la penúria de cereals, i en un món de pobresa i misèria, tenia bona acollida d'expansió del bandolerisme. La terra olotina com altres de Catalunya, també sofri l'estrall de l'insuficiència de grans. Es llegeig en el manual de la vila, en data del 16 de maig **“LO MAL TEMPS DE CARES-TIA, ES EN LA PRESENT VILA I A TANT EL TEMPS SERA ADO-BAT.**

L'any 1554, com tants altres de la mateixa centúria, va distingir-se per la secada i la consegüent manca de cereals i per aquest motiu, en una reunió del Consell Municipal del dia 22 de Juliol **“DEL-LIBERAREN QUE ATTES QUE LA VILA STA EN NECESITAT DE HA VER ALGUNA SUMA DE FORMENT I QUE SI LOS POBRES MISERABLES DE LA VILA, NO PODEN COMPRARSE LO BLAT QUE HAN MENESTER, ES VAGE A LES PARTS DE OSONA, SEGARRA, COMALAT, URGELL I ALTRES PARTS”.**

En fullejar els Manuals de Del-liberacions i Resolucions del Consell (Actes Municipals), de la centúria que estem desgranant, un ş'adona com la demogràfia i benestar dels habitants de la vila i terme, giraven entorn de les bones i males collites. Quan la meteorologia olotina es mostrava ponderada i benigna, les consigüents collites de cereals dels contorns, asseguraven el proveïment dels vilatans; altrament, quand la sequedat del temps o l'esclat dels elements atmosfèrics traduïts en aiguats, neus, pedregats o intenses gelades es feien presents en l'àmbit i terra olotins, calia anar a crcar el blat i altres cereals en llocs més o menys allunyats com Urgell, Roselló, Cerdanya, considerats com els graners de Catalunya. No en va el P. Gil, historiadore del teps deia **“EN CATALUNYA, QUAN LA ANYADA ES RUÏNA I TRISTA, NO ES CULL SUFICIENT PER A ELLA; QUANT LA ANYADA ES MITJANA, CATALUNYA TE SUFICIENT PER A SI; QUANT ES BONA I ACERTADA TE CATALUNYA PER A SI: I PER A PROVEÏR ALTRES PROVINCIAS”.**

Cal reconèixer, en resseguir pas a pas, els esdeveniments

d'Olot en el segle XVI, que es tenien molt previstes les contingències del temps i les fluctuacions de les collites, de tal manera que els components del Consell de la Universitat Olotina, tingueren sempre cura que el pallol o graner del Comú, tingués reposta a qualsevol eventualitat, comprant en excés, el blat en el mateix terme o comarca o bè en les llunyanes terres de Cerdanya, Urgell Rosselló...

Com queda dit per l'aliment de l'home i bestiar, es cultivaven a Olot cereals i grans de diferents espècies i categories: blat, sègol, ordi, civada, forment entre ells, s'introduí, en la primera meitat del segle, el fajol (blat negre) cultiu característic de la comarca olotina.

El dia 10 de Març de 1555, en una deliberació del Consell de l'Universitat, consta la paga a Joan Soler, agricultor de Terradell, de la diòcesi de Vich, de la quantitat de **150 ducats, equivalent a 180 lliuras barceloneses, preu de 150 quarteras forment.**

Endata de 21 de Juliol del mateix any en una altre acord del Consell podeu llegir:

4 scuts vuy valents 4 lliuras y 4 sous

Aquestes anotacions, en permeten fixar el valor del ducat i de l'escut, amb relació a la lliura barcelonesa.

Les equivalències de monedes més usuals queden anotades al final d'aquest treball. També s'hi podrà llegir les **mesures de pes** d'aquells anys, aplicades a cereals i llur relació amb les d'avui dia.

✓ Hi afagiré el valor **d'alguns jornals**, dels obrers del segle XVI.

Tots els valors citats, ens permeteràn coneixer el **valor adquisitiu** de la moneda d'aquells anys.

Dec puntualitzar que serà una orientació molt relativa i faria falta coneixer a més dels cereals el valor d'altres aliments bàsics, per tal de poder fixar d'una manera més ajustada el poder adquisitiu dels salaris d'aquella centúria.

A mitjans de l'any 1555 per acord i consentiment del Consell Municipal es feren a Olot processons i pregàries a fi d'obtenir del Cel la gràcia de la serenor del temps, fortament alterat

per l'abundor de les pluges i en detriment de collites normals:
**"25 AGOST 1555 TAMBÉ QUE TOT ÇO QUE SE HA PAGAT A
RAFEL BANET ALMOYNNER DE CONSENTIMENT DELS HONO-
RABLES CONSOLS PER LO FER DE LES PROFESSONS I PRE-
GARIES QUE LA PRESENT VILA HA ORDENAT FER PER LES
GRANS PLUJES HA FETS, QUE LI SIA PRES A COMPTE".**

El dia 27 de Setembre, el síndic Francesc Alsina, comissionat pels hon. Consols, s'arribà a Osona, Segarra, Urgell i altres parts per a comprar **frument**. I el dia 30 de Novembre Francesc Masbernà anà a pagar a **Joan Soler de S. Feliu de Rodós, del bisbat de Vich, aquells 50 ducats, a compliment dels 150 ducats els quals la present vila devia per 150 quarteres de blat (a 21 sou per quartera) .**

7 Maig - 1556

**"AL MAGCH SENYOR LO DTR. MOSSEN JANNOT ALAMANY
DE BELL PUIG.**

MAGCH SENYOR:

**PER LO QUE V.M. AB SA PRESENCIA Y LETRAS NOS HA
SOL-LICITAT PER PART DEL ILLMO. SR. LOCITIMENT GENE-
RAL QUE FESSEN SERVEY O EMPRESTICH A SA MGT PER LA
CONQUESTA DE BOGIA Y ALGER, DIUMENGE PROPASSAT
EN NOSTRE CONSELL DELIBERAREN Y FEREN ACTE DE
PRESTAR LA VILA Y TERME A SA MGT. 100 LLIURAS MONEDA
BARCELONESA TORNADORES Y RESTITUIDORES PER SA
MGT JUXTA FORMA DE LA INSTRUCCIO PER V. MGT. A NOS
LEXADA COPIA DE AQUELLA EN LO ANY 1560, EN PRO V.
MAGNIFICA EN PORA DONAR RAHO PER NOSTRE PART A LA
IL-LMA SRA. Y LOS POSAREM EN BARCELONA TOTA HORA
Y QUAN MANAREN CONFORME A LA INTRUCCIO COM DE
MES NO PODEM SERVIR A SA MGT, QUANT STA AFLEGIDA
AQUESTA UNIVERSITAT PER LA CARESTIA DE LES VITUA-
LLES Y NO VALERSE DE DRAPS Y AIXI BE PER LO QUE SOM
STATS AFLEGITS EN LA OBRA DE ROSAS AB LA CUAL A-
QUESTA VILA Y TERME HA AJUDAT AB MES DE 1500 DUCATS
FINS A LA HORA DE ARA V.M. HO DEDUIRIA AL SR. MARQUES
TOT DEL QUE NOS PESA, COM NO TENIR MES FORSES PER**

PODER FER DE MES AVANT SOBRE DIT NEGOCI FAHEDOR V.M. NOS DONARA AVIS A TOT LO QUE ACERCHA DE AQUEL CONVINDRA...

LOS CONSOLS DE LA VILA DE OLOT.

A final de 1557 el perilh de l'extensió de la pesta es feu notori a Catalunya. El virrei, Pere Afán de Ribera, a fi d'evitar afluència de forasters prohibí a Barcelona la celebració de torneigs entre cavallers. A primeries de 1558, la pestilència havia fet presa en alguns llocs del llevant espanyol i sud de França i entrà amb menys intensitat a Catalunya.

El dia 7 de Febrer de 1558, el Consell Municipal havia determinat posar guardes (morbers) en els portals de la vila, prohibint l'entrada a persones procedents de **"FRANÇA, BARCELONA I ALTRES PARTS"** En persistir el perill d'infecció, el dia 13 d'Abril de 1558 convocats i congregats els Cònsols i Consell de la Universitat Olotina, determinaren **"QUE ATTES CADA ANY LO PRIMER DIA DE MAIG, SE ACOSTUMA A TENIR FIRA EN LA PRESENT VILA DE OLOT Y ATTES QUE LO PRINCIPAT DE CATALUNYA O LA MES PART DE AQUELL, ESTA INFECCIONAT DE PESTA, PER A PODER RESRVAR AB LO AUXILI DE NOSTRE SENYOR LA DITA VILA Y TERMA DE OLOT, DE INFECCIO DE LA PESTA QUE PER LO PRIMER DIA DE MAIG PRIMER VIENT, NO ES TINGA FIRA Y SIA DESCRIDADA EN LA PRESENT VILA DE OLOT Y SCRIT A LAS CIUTATS Y VILAS DEL DIT PRINCIPAT, SUPLICANLOS QUE AB VEU DE CRIDA FASSEN NOTIFICAR DITA REVOCACIO"**.

No sols s'havia suspès la fira de Maig, a causa del perill de contagi que suposava l'afluència de forasters i mercaderies, sinó que en arribar el temps de la sega, noves disposicions posaren virtualment fronteres a la possibles extensió del mal. De llicència, dones del lloctiment de Veguer congregat el dia 21 de Juny, el Consell de la Universitat en la capella de la Verge del Tura, determinaren: **"...QUE LOS SEGADORS CATHALANS QUE VINDRAN DE AQUESTA HORA AL DEVANT A LA PRESENT VILA DE OLOT, QUE SOLS LOS LEXEN ENTRAR JURANT QUE**

NO VINGUEN DE PART AHON MOREN DE PESTE..”

Vers el més de maig de 1560, arribàren noves de la presència de la pesta al migdia francès, en una ràpida difusió del contagi. Malgrat les mesures preses en els poblats, per ordre del Virrey, el mal entrà a Catalunya i s'estengué en alguns llocs, si bé amb menys virulència que al sud de França . De fet s'estava a les portes d'un llarg i penós període de pestes, les quals propagant-se d'un lloc a l'altre, amb comptadas trèves, durarien fins a les acaballes de 1563.

La fira de Sant Lluc, aquell any, no pogué celebrar-se. Les primeres autoritats olotines decidiren: **“...QUE NO TINGA FIRA, PER EVITAR LO MAL CONTAGIOS Y QUE SIA SCRIT A BARCELONA, GIRONA Y ALTRES LOCS PRINCIPALS DEL PRESENT PRINCIAT DE CATALUNYA...”**

Els persistents brots de pesta, fixats en el Rosselló i principat de Catalunya, com a conseqüència de la penúria de queviures, produí una exaltació del bandolerisme. Semblen ésser aquests els motius que més contribuïren a donar major intensitat a la delinqüència, en les comarques de l'Empurdà, Vic, Olot i Girona.

Una escriptura del 1 de Gener de 1561, entre altres que podria presentar, dona idea de les moltes prevencions que es preñien en la vila d'Olot, davant el perill de contagi **Convocats i congregats en la Casa del Consell els hon. Consols conclogueren y determinaren que attes a que dos germans mercers, son vinguts de Perpinya acercha de esta vila y que la muler de hu de dits mercers, es anada avui a parlar al son marit, a casa de Mn. Guillot y altres de la present vila, i que es dupte no hagen passat alguna roba y posada la cavalcadura a la vila, que fassen treure de la dita vila de Olot a dita mercera y altres que hanavan parlat y tractat amb els dits mercers.**

El més de Febrer de 1562, es donaren ordres expresses de reparar els portals de la vila i posar-hi guardes, a fi de preservar als habitants d'Olot, del contagi de la pesta que es trobava estesa per terres de l'Empurdà.

Per un document del dia 30 de Septiembre d'aquest any, ens

informem de la presència d'una persistent secada, en la comarca olotina. Quant es donava semblant anomalia climàtica, el poble de Batet, sedejant per la manca de deus, brolladors o manantials, s'en ressentia més que cap altre dels pobles circumveïns d'aquell any. Aixís, la manca persistent de plujes en el terme i comarca d'Olot, va convertir-se, en una situació angoixosa, pel poble i pagesia de l'extensa muntanya de Batet, Esgotades les aigües dels pous i cisternes, calia, acudir a les deus naturals de la rodalia; i aquestes quedaven massa lluny.....(Haurien de passar 4 segles, fins a trobar una solució en les aigües del subsol de l'indret de Bellvespre, proper a la mateixa muntanya de Batet i encara més, a la conducció de l'aigua procedent del Parc Nou d'Olot.)

El citat document, ens dona una visió real i dramàtica d'unes jornades (unes de tantes), en que l'eixut havia arribat en una situació límit. En sofrien els homes, la terra i el bestiar.

(La transcripció del document vé al final).

En arribar noves que a Perpinyà i en altres llocs del Rosselló, la gent es moria de pesta, el Consell Municipal el dia 9 d'Octubre, donà severes disposicions destinades a negar l'entrada a persones procedents d'aquells llocs i posà guardes als portals de la vila **"Y ELEGIREN PER MORBERS DE LA ENTRADA DE SAN BERNAT, A MIQUEL COSTA A FRANCESCH CACOMA PER LA ENTRADA DE SANT RAFEL Y DEL FIRAL A MESTRE BAL-TASAR Y RAFEL ALSINA ALS QUALS DONA PLENS PODERS"**.

En la primera meitat de 1563, el contagi pestilent s'estengué pel comtat de Rosselló i els seus entorns, obligant a la població olotina a pendre tota mena de mesures. Malgrat tot, el mal s'estengué per la comarca olotina. Convocat i congregat el Consell de la vila el dia 1 d'Agost, a las casa del Comú determinà. **"QUE ATTES EN LA VILA PARROQUIA DE SANTA PAU ESTANT ENFECTIONATS DE PESTA Y PER MES QUE TENEN MOLTA NECESSITAT DE DIVERSES COSES DE LA RESENT VILA LO TRACTAT AB ELLS ES MOLT PERILLOS Y DE ONT NE PORIA SEGUIR EN LA PRESENT VILA Y POBLATS DE ELLA"**.

"7 SETEMBRE 1563 - TAMBE CONCLOGUEREN Y DETER-

MINAREN QUE SIA DONADA LICENCIA QUE PUGUEN ENTRAR EN LA PRESENT VILA DE OLOT LURS BESTIARS Y MERCADERIES, ACCEPTE LO DE CASA DEN FARIGOLA DEL MAS CAMP-LONC DEN CONIR, LA DEL MASDEVAL Y DEN PALOU. TAMBE QUE LOS DE LA VILA Y BARONIA DE SANTA PAU PUGAN ENTRAR EN LA PRESENT VILA DE OLOT, ELLS Y LLURS VESTIARS Y MERCADERIES EXCEPTE LES CASES QUE SON INFECTIONADES Y HAGUTS MALALTS Y QUE HAYAN APORTAR TOTS ELS QUI VOLDRAN ENTRAR, POLIÇA DEL NOTARI DE SANTA PAU.”

“4 NOVEMBRE - QUE LO HONORABLE MIQUEL MASBERNAT PROCURADOR DE LA PRESENT VILA, FASSA FER CRIDA QUE NO SIA NINGU DE LA PRESENT VILA DE OLOT QUI GOS ANAR A LA VOLTA DE OSONA QUI PAS MES ENLLA DE COLL-SACABRA, SOTS PENA DE 10 LIURAS... AIXI VE QUE SIA POSADA PENA A TOTS LOS TRAGINERS QUI ANIRAN EN AMPURDA QUE HAGA APORTAR POLIÇAS DEL LOCH Y CASA HONT CARREGARAN LO OLI Y ALTRAS MERCADERIAS Y SI NO NAPORTEN QUE NO SERAN ACULITS EN LA VILA Y TERME DE OLOT”.

La pobresa del blat en la rodalia d'Olot l'any 1564, es fa evident, en quan els administradors de la Pia Almoync, no trobaren blat suficient entre llurs proveïdors habituals de Batet: En Lliurat, en Puig, en Sargatal, en Roure, en Mata, en Pere Benet...i per aquests motiu **se ha donat facultat i poder a Miquel Feixas, Consol y a Grabiell Morató mayor de dies, del present terme, que anassen a Osona y en altres parts on mes convinga y allà comprassen per la Almonyna, certa suma de blat y ells sien anat alla on se hagen comprat a Mn. Vilarsa 125 quarteres de blat, a raho de 18 sous i 8 diners la quartera.**

A una creixent i preocupant activitat delictiva i paral·lelament a ella, persistens manques de pluja, vingueren a conmourer i a pertorbar el panorama de la vida de la comarca olotina i molta part de Catalunya. La insuficiència de collites de cereals, obligaren la gent d'Olot i el seu terme, a realitzar en una bona temporada, llargs i penosos viatges a Cerdanya, Urgell, Puigcerdà,

Solsona, Osò a través de paratges i viaranys freqüentats per lladres isaltejadors de camins.

El període de secada, iniciat en les primeries de 1566, tingué continuïtat en tot el que restava de l'any i part del següent. Quantitats elevades de cereals es compraven en els llocs de Catalunya abans anotat i a uns preus cada vegada més alts. El blat, de **14 sous per quartera**, arribà, a pagar-se, al final del període calamitos, a **30 sous**. A més, les primeres autoritats de la vila, es trobaren amb la necessitat o conveniència de segrestar o retenir les migrades collites d'Olot i terme, a fi d'obtenir el control convenient, per un subministrament adequat.

Veus aquí algunes apuntacions de les escriptures d'aquells anys:

El dia 10 de Març, el blat comprat - Cerdanya es vengué a Olot a 14 sous la quartera.

21 d'Abril - Es compra a Solsona i a Puigcerdà 100 carregas de blat a raó de 2 ducats la càrrega. **(1 ducat - 30 sous**

1 càrrega = 2 quarteres = 120 Kg.

3 de Maig - El blat comprat a Cerdanya, es ven a Olot a 17 sous la quartera.

5 Agost - **Que ningu de la present vila i terme gose comprar ni treure blat, seus licencia del hon. Consols sots pena de 10 lliures.**

25 Agost - Es compra a Esteve Collferrer, 100 quarteres de forment, a raó de 19 sous la quartera, pagadores el dia de Carnestoltes.

22 Octubre - Compra de 200 carregas de blat, a Puigcerdà.

15 Novembre - **Els hon. Consols concloueren y determinaren ques prena manifest del blat que trobarà venals en la present vila y terme de Olot y que aquest sia segrestat.**

26 Desembre - Son comprades 100 carregas de forment, a Mn. Soldevila de Cerdanya i 250 a Galart de la Vignola.

12 Gener 1567 - **Que lo blat comprat a Cerdanya que no es vena a mes de 1 ducat la quartera y que les 200 quartras**

**ha tretes venals, Antoni Bassols parayse, li sien
comprades a 1 ducat la quartera**

(1 ducat - 30 sous)

**14 Març - Que lo blat se ha comprat a los homens de la present
vila y terme, sia venut daci endevant, a 22 sous la
quartera.**

Per implorar el dò de la pluja, s'organitzaren processons i pregaries a Olot, comarca, i altres llocs de la diocesi de Girona.

En lo primer de Abril de lany 1567, en la vila de Olot per lo clero y poblat de dita vila, per la gran necessitat se tenia en la terra de pluja, foren fetes moltes proffessons y pompes, suplicant al Redemptor de la natura humana, volgues donar pluja per ment, per los circondants de dita vila de Olot y diocesi de Gero-la terra humana, volgues donar pluja per la terra y assenyaladana, y la darrera se feu, se anà ala Mare de Deu de la Font y allí foren banyades algunes reliquies al testimoni y congregatio de molta gent.

A les derrerries de l'estiu de 1568, un incident climàtic d'una altre naturalesa, es produí en la comarca d'Olot: intenses i seguides plujs n'hi inundaren una gran extensió. El vent benefactor, quedava lluny d'aquells paratjes. Ni una ratxa per espargir la nuvolada, s'apropà en un seguit de dies amb llurs inacabodles nits. La pluja implacable, esborrà els camins, desbordà els rius, fins a sobrepassar els ponts; i el cel i la terra, quedaren fosos en un sol color i en un sol conjunt.

El dramatisme de semblant situació, quedà accentuat amb la presència de tres sers atribolats, fugitius d'una rónega presó del Castell de Castellfollit, que desafiant al risc i els elements, es dirigien a a font de justícia, per establir la veritat de llur absurda situació.

(El contingut del document, es troba al final de l'article)

L'any 1571, fou singularment castigat per la pobresa de les collites. El Clavari Joan Morunys, comprà a Mn. Janot de Montagut, 91 quarteres i una punyera de blat, al preu de 72 lliures, 18 sous, a més d'altres partides adquirides a Cerdanya per Mi-

quel Riba, parayrc i el Consol Francesc Coma.

Aquests dos olotins, en el viatge de retorn de Cerdanya, en el lloc de Colldamor, foren objecte d'un assalt com aixis quedà anotat el dia 21 de Maig de 1571.

Que sien donat per lo clavari Martí Mitjá 40 sous a Miquel Riba parayre per lo que valia la spasa y daga y diners que li robaren a Colldamor, venint de Cerdanya en companyia del Consol Francesch Coma.

Es té notícia, pel comunicat que seguirà, de la perniria del poble d'Olot, a causa de les males collites:

1 juny 1572 - Que lo dit hon. Martí Miga, Consol, pugua pendre del Clavariat de Joan Maruny, 12 lliures que falten per a pagar lo compliment del Coronatge, altres que hi ha moltes persones pobras que no han pogut pagar, per la gran carestia y mal any qui es per la terra.

En els anys que es van esfumant, la penuria de cereals marcà la vida d'Olot, com d'altres poblacions catalanes. La sort adversa dels camperols de la terra olotina, perdurà fins l'any 1574. En escassejar els grans en la propia terra, calia cercar-los com de costum, en altres llocs, essent els viatges llargs difícils i no mancats de perills.

Ja en l'any 1575 se obrí un període de plenitud que duraria fins tot l'any 1577. No obstant Puigcerdà i Cerdanya, principals proveïdors (amb Urgell) de molta part de Catalunya, iniciaren l'any 1574, un període de secada i de camps estèrils.

Altrement Olot, com hem dit, en un lapse de tres anys, es veigé afavorida per collites sufficients dins del mateix terme i comarca. Posseïa a més, una respectable quantitat de blat, de l'any precedent, adquirit en terra de Cerdanya. En aquesta avinentesa l'Universitat d'Olot, cedí bonament gran part a compradors de la mateixa Cerdanya.

El manual de la vila, registra varies transaccions comercials entre l'Universitat d'Olot i diferents camperols de la comarca.

Les següents escriptures, donen fè de les procedents afirmacions:

28 Març 1575 - Jo Geronim Carrer de la Parrochia de Olot me deben vosaltres honorables Consols 400 lliures 16 sous y 18 diners pel preu de 50 quarteras de blat.

(a 16 sous 0'42 diners per quartera)

29 Març 1575 - Jo dit Joan Farigola de la Parrochia de Olot, me deben vosaltres hon. Consols 40 ll. 16 sous 8 diners pel preu de 50 quarteras de blat.

(a 16 sous 11'84 diners per quartera)

31 Març 1575 - Jo Joan Codony de la Parrochia de Olot me deben vosaltres hon. Còsols 40 lliures 16 sous y 8 diners pel preu de 50 quarteras de blat.

(a 16 sous 11'84 diners per quartera)

30 Desembre 1275 - Tambe determinaren que del blat que la present Universitat li es degut, en la terra de Cerdanya que los dits honorables Joan Bassols y Joan Fillol, consols. Lany present, pugnen y los sia lícit de dexar a nen Pelos, pagués y Cabaner del Cor de Tosses, del bisbat de Urgell, y vendreli tota aquella quantitat de blat que dit Pelos volia comprar y haura mester, a 19 rals la carrega.

(1 ral = 2 sous) (19 sous la quartera)

26 Febrer 1576 - Determinaren que la venda han feta los Srs. Consols a nen Pelos de Tosses, de 50 càrregues de blat, de aquell que la present Universitat te en la terra de Cerdanya y li es degut per diversos particulars, a raho de 19 rals la càrrega. A més determinaren que tot lo altre blat que restara a vendre ultra de aquell que dit Pelos haura pres que sia venut a lloc se al mateix preu.

Després de mesos de penúria, a causa de la sequedat del temps, en començar la primavera de 1577, el dó de la pluja descendí generosament sobre la terra olotina:

QUE ATTES QUE LA PRESENT VILA, TE COMPRAT MOLT BLAT EN MOLTES PARS PER OBS DE LA COMUNA Y TAMBE ATES QUE DIT BLAT ES ESTAT COMPRAT CAR I QUE AVUI ES A MENOS PREU, PER LA BUNADANCIA DE PLUJA QUE DEU NOS HA DONADA PER TOTA LA TERRA, PER LO QUE LI SIAN DONADES MOLTES GRACIAS.

El blat, aplegat en mesos anteriors, en el pallol o graner de Casa la Vila, en previsió de males collites, s'havia adquirit a preus molt elevats. El Consell olotí en aquesta ocasió el vengué a baix cost, passant les pèrdues a compte de la Universitat.

A mitjan maig del mateix any, vingueren noves de la pesta, estesa en alguns llocs d'Itàlia i del regne de França. Congregats els homes del Consell olotí. **CONCLOGUEREN Y DETERMINAREN QUE ATTES QUE LOS MAGHS, CONSELLERS DE LA CIUTAT DE BARCELONA A 2 DEL PRESENT MES, HA TRAMESA A LA PRESENT UNIVERSITAT UNA LETRA LLUR AVISANT-NOS QUE TENEN NOVA MOLT CERTA QUE EN LA CIUTAT DE LIO Y EN ALTRE PUNTS DEL REGNE DE FRANSA Y EN MOLTES PARTS DE ITALIA, SE MOREN DE PESTE Y ENCARREGANT-NOS MOLT QUE NO DEXEM ENTRAR EN AQUESTA VILA ROBA NI MERCADERIAS QUE VINDRAN DE FRANSA, TANT PER MAR COM PER TERRA Y PARTICULAR VAGABUNDOS Y BRIVONS QUE DESTA HORA EN AVANT, ENTRARAN DE FRANSA Y QUE TENEN DETERMINAT DE NO ACOLLIR NI DEXAR ENTRAR EN DITA CIUTAT DE BARCELONA, SENS CERTIFICACIO DEL LOCH DE ONT VINDRAN Y JUSTAMENT SOBRE DAXO ES STADA FETA PELS HON. CONSOLS Y PUBLICADA VIDA PER LOS LOCHS ACOSTUMATS DE LA PRESENT VILA.**

28 Maig QUE SIA GUARDADA DEL PERILL EN QUE STA LA VILA QUE SIA TANCADA PER TOTS ELS LLOCS Y PASSOS QUE SERA VIST ESSER NECESSARIS, TANT AB PORTAS COM AB SPINOSSOS Y QUE NO SI PUGA ENTAR NI EXIR TANT SOLS PER QUATRE PORTALS, CO ES LA PORTAL QUI ES DEVANT LA CASA DE LA SACRISTIA, LO SEGON PORTAL HAGE DESSER LO PORTAL DEL CAMPDENMAS QUI VA A SANT BERNAT Y A FRANCOLLS Y LO TERÇ HAGE DESSER LO TINCT DE PIQUER Y LALTRE Y DARRER AL CAP DEL PONT PROP DE SANTA MAGDALENA.

El fet d'haver descongestionat el pallol o graner del comú, en el mes de març proppassat, suposava l'esperança de bones collites en un proper avenir, més aquestes no degueren complir-se, quant es pot llegir en la següent escriptura en "Deliberacions del Consell" de 28 agost 1577.

DETERMINAREN QUE ATTES QUE MOSSEN GASPAR VILAMALA DE SANT STEVE DE ÇA CALM, HA FETA OFERTA A LA PRESENT VILA DE 1000 QUARTERAS DE BLAT PER LA COMUNA DE LA PRESENT VILADEL PREU QUE VALORABA LA PLASSA DE LA PRESENT VILA Y ATTES QUE AVUI EN DIA HA MOLTA NECESSITAT PER LA TERRA QUE NO ES TROBA QUI EN VULLA VENDRE.

Tambè es tè notícia de la compra de blat a Cerdanya, Solsona i altres llocs de Catalunya en la resta de l'any.

A les darrieres del segle, l'economia agrícola catalana passá per una greu despresió. Concretament, en introduir-nos en l'últim quant de la centúria, penetrem en una de las èpoques més penoses del segle, a causa de les freqüents secades i vel·leïtats del temps.

En un període d'alguns anys, l'atmosfera de la comarca olotina, va mostrar-se inquieta i voluble. Fenòmens de diferent índole, vingueren a pertorbar i matisar les estacions climàtiques, en una extensa zona de la demarcació olotina, alterant en conseqüència, el pròcs natural de la producció agrària.

Cebrià Closells, notari de la Universitat d'Olot, deixà anotat en el primer full del manual de la vila N.º 3 i 4 (1578 - 1588), quatre notables fenòmens climatològies, esdevinguts entre els anys 1579 a 1581. Els farè ressaltar col·locant-los oportunament, en l'any i estació que es produïren.

Aquesta es la primera d'elles: **POS ASSI PER MEMORIA DE HOMENS. JO CEBRIÀ CLOSELLS, NOOTARI REAL DE LA VILA DE OLOT , COM LO DISSABTE SANT (31 Març) QUE ERA LA VIGILIA DE PASQUA DE LANY 1579, EN LA NIT A LES ONZE HORES, VA VENIR Y CAURE TANT GRANS FRETS QUE VA MATAR TOTAS FRUITAS QUE EREN PER LOS ARBRES QUE ELS NOGUERS PAREXIEN QUELS HAGUessin CREMATS Y SOCORRATS, LOS QUALS FRETS FOREN TAN GENERALS QUE DURAREN FINS A BARCELONA Y URQUELL Y DE LES HORES ENLLA FINS AL BLAT NOVELL DE LANY 1580, LO BLAT SEN PAGA EN TANTA MANERA QUE SE VENÉ TOT LO DIT ANY DE 30 FINS A 38 Y 40 SOUS LA QUARTERA DE BLAT.**

Parem atenció, que a més de les notes preses pel notari del Consell, en tot el llarg del manuscrit es troba com a fet dominant l'eixut del temps i la necessitat de prendre mesures per a la compra de cereals en allunyades comarques catalanes: Cerdanya, Urgell, Puigcerdà Vic...

Les migrades collites dels entorns d'Olot, obligà les primeres autoritats de prendre mesures vàlides, per la retenció dels cereals de la localitat.

11 Setembre 1579 "TAMBE ORDENAREN LOS HON. CONSOLS QUE SIA FETA CRIDA QUE NINGUNA PERSONA DE LA PRESENT VILA Y TERME DE OLOT QUI GOS, NI PRESUMESCHA DE VENDRE, NI FER VENDRE EN NINGUNA MANERA, BLATS, FORMENTS Y MESTALLS, NI FAIOLS (FAJOL) A NINGUNA PERSONA ESTRANJERA FORA DE LA PRESENT VILA Y TERME DE OLOT, SENSE LICENCIA DELS HON. CONSOLS.

20 Desembre 1579 - TAMBE DETERMINAREN LOS DITS HON. CONSOLS Y CONSELLS QUE PER CAUSA DE LA GRAN CARESTIA QUE VUY EN CATALUNYA QUE SIA PRES UN MANIFEST GENERAL QUE TOT LO BLAT, ORDI I FAIOL QUES DINS LA VILA Y TERME, PER SABER QUANT BLAT Y FAIOL HA SOBRRER EN LA VILA, PERQUE SE PUGAN REMEDIAR LOS POBRES DE LA PRESENT VILA Y QUE LOS CONSOLS VAYEN ENSEMPS AB LO PROCURADOOR Y SON NOTARI DE CASA EN CASA, EN AQUELLAS CASAS QUE SERA VIST TENEN BLAT PER VENDRE, PER SGRSTAR.

La 2.ª de les anotacions deixades per Cebrià Clossells en el mateix manual dóna constància d'una manifestació insòlita del temps atmosfèric, tant pel que fa referència a la seva durada i extensió, com per l'època de l'any que va produir-se: **TAMBE POSA ASSI PER MEMORIA COM A 21 DE DESEMBRE DE 1579, SE VAREN POSAR TEMT GRANS PLUIAS Y PLOGUE TRES DIAS Y TRES NITS QUE NO SE SPASSA UN QUART Y DURAREN FINS PER TOTA LA VIGILIA DE NADAL Y FEU TAN GRAN MAL QUE NO ES DE DIR Y LO RIU FLUVIA, VINGUE TANT GROS Y TANT GRAN QUE ARRIBAVA FINS AL CAMP DELS LLACHS, PROP DE SANT RAFEL Y HAGUEREN DE ANAR BANYAR LA**

VERA-CREU AL PONT DE SANTA MAGDALENA Y LLENSAR AYGUA BENEYTA Y SAL BENEYTA AL FLUVIA Y TAMBE DIT RIU FLUVIA, AB LO RIU DE LIERCA, ARRIBAREN LES ONADES FINS ALT A LA VOLTA DEL PONT DE BESALU.

A causa de la crisi alimentaria dels anys en curs, feren acte de presència les pestes i un major accent de la delinqüència.

L'any 1580 s'anava escolant, sota el signe de la inseguretat climàtica i econòmica. En els mesos de Juny i Juliol, altres dos fenòmens meteorològics, quedaren registrats, en el llibre de la vila, pel notari de la Universitat Olotina:

POS ASSI PER MEMORIA, COM JO CEBRIA CLOSELLS, NOTARI REAL DE LA VILA DE OLOT Y DELS HON. CONSOLS Y CONSELL DE DITA VILA, COM DIVENDRES A 17 DEL MES DE JUNY DE LANY 1580, A LES TRES HORES DEL PASSAT MIGDIA VA VENIR Y SE MOGUE TANT GRAN TEMPORAL QUE VA CAURE TANT GRAN PEDREGEDA Y MOLT EXUTA QUE TRANCABA MOLTAS TEULAS DELS TEULATS Y DURA CERCA DE UNA HORA Y ERA MOLT GROSSA QUE LES MES PETITES EREN COM UNAS NOUS Y MOLTAS Y LA MES PART, EREN COM UNS OUS Y ALGUNAS COM UNAS GROSSAS TARONJAS Y TOTAS CAYRADAS Y AB TOT AXO, NOSTRE SENYOR, FOU SERVIT QUE NO FEU MOLT MAL ALS BLATS, TANT COM LA GENT SE PENSAVA.

I TEM POS ASSI PER MEMORIA COM A 7 DE JULIOL DE 1580, SE VAREN POSAR MOLTS GRANS FRESCORS PER LA TERRA, QUE SOBRE LO TEULAT DEL STUDI SE TROBA Y VEHE GELADA.

Sabem que en el més d'Agost del mateix any, una greu epidèmia s'entengué per Espanya i rest d'Europa, diagnosticada amb el nom de "catarro" en l'obra històrica de Antoni de Bofarull i de "grippe" en Catalunya dins l'Espanya Moderna" de Pierre Vilar. Un i altre dels autors, ho deixen consignat, respectivament aixís:

UNA CURIOSA APUNTACION DE NUESTROS DIETARIOS, MERECE SER CONSIGNADA POR LO QUE INTERESA A LA "ESTADISTICA MEDICA" Y ES QUE DURANTE EL AGOSTO DE

1580 HUBO LA GRAN ENFERMEDAD LLAMADA "CATARRO" DE LA QUE ENFERMARON EN BARCELONA MAS DE 20.000 PERSONAS Y SE ORIGINABA DE UN AIRE CALIENTE QUE ERA COMUN A TODOS Y CURABAN O MORIAN SEGUN LA COMPLEXION DE CADA UNO Y LA DISPOSSICION DE LOS CUERPOS Y FUE ENFERMEDAD COMUN NO SOLO EN ESPAÑA, SI NO TAMBIEN EN EUROPA EN LA QUE MURIO MUCHISIMA GENTE.

I segons Pierre Vilar:

LA EPIDEMIA DE 1580, SI BE EN POQUES SETMANES OBLIGA A 20.000 BARCELONA SOS A FER LLIT, NO FOU SINO UNA "GRIPPE".

Persisteix en tot l'any 1580 i part de 1581 l'eixut del temps i la situació deficitaria en la terra olotina i els consegüents viatges dels traginers, per a la compra de grans en altres comarques, valent-se, pel transport, del bestiar mular, animal d'elecció en aquelles circumstàncies.

La persistent penuria, nodreix constantment les files del bandolerisme i era causa freqüent del perill de l'extensió de la peste.

El dia 16 d'Abril de 1581 els hon. Consols determinaren: **que vista la gran necessitat que pasen los pobres de la present vila que aquest any no se sia esmerçat ningun censal sino que sien esmerçats en comprar blat per la vila.**

El blat adquirit a Urgell i Cerdanya al preu de **24 sous la quarta**, el dia 2 d'Agost el hon. Consols deliberaren: **que tot se vea a 20 sous y que la perdua vage a compte de la vila.**

Les plujes que es produïren a la tardor d'aquell any venen ponderades en un Acta del Consell Municipal (28 d'Octubre):

Els hon.Consols determinaren que com per causa de la humanitat del temps que aquest any per les moltes plujes que fa y altrement lo blat que la present Universitat ha comprat i te fa lo diminutio, conforme diu Llorens Janicot comuner...

Tot i que aquest any, no fou tant eixut com els precedents, les collites en terra propia, no foren suficients, pel correcte proveï-

ment de la vila. El Consell Municipal determina (12 Novembre 1581):

Que sia fet y fermat sindicat llarg y bastant y ab todas les clàusules necessaries a Guillen Freixa, traginer de la present vila, per a comprar tanta suma de forment..... per obs dels poblats (habitants) de la present Universitat.

En el curs del any, el preu del blat fou de 20 sous la quartera.

En escassejar les reserves, a principis de l'any 1582, els hon. Consols deliberaren enviar compradors a Urgell, Vich, Osona i Cerdanya, obligant-se a assumir les possibles pèrdues, en cas de "risch o perill de robo".

Per altre part, en un comunicat del mateix any (8 de Febrer) els hon. Consols conclogueren y determinaren:

De convetir y conmutar los diners de la Pra. Almoyna del pa comú de dita vila ques pugan convertir en almoynes y caritats dels pobres son en la present vila, en pa cuit, per la gran necessitat passen los pobres de dita vila, per la sterelitat del temps y charesties.

15 Febrer 1582 - Y fem que sia escrita una carta al Virrey que li placia y sia servit en voler consentir a una licencia de poder treure de Rossello y Cerdanya y daltres qualsevol part qualsevol suma de forment y blats.

Poques prespectives de millora devien oferir-se, a jutjar per lo que ens revela el comunicat del Consell olotí, el dia 5 de Març:

Que sia fet sindicat per comprar qualsevol forma o carreg de forment, mes talla ordi ont beu vist serà tant en lo Principat de Catalunya e Comptats de Rossello y Cerdanya.

El decurs del més d'Abril de 1582, l'Universitat d'Olot pogué adquirir en alguna masia dels entorns d'Olot, reduïdes quantitats de blat a preus més elevats que l'any anterior.

Comparen a Joan Subirás i a Bartomeu Puigdemón de la Parròquia de S. Esteve d'Olot, 70 quarteres de blat bo, net i garbellat al preu de **23 sous i 5 diners la quartera.**

A Jaume Masbernat de Santa Lluçia de Puigmal, **14 quarteras** de blat, al preu de **16 ll. i 9 sous (a 20 sous i 6 diners la quartera)**

A Jaume Solanich, agricultor de Sant Joan Les Fonts, baronia de Castellfollit, 4 quarteres de blat a 4 lliures i 14 sous (20 sous i 5 diners la quartera).

Seguiren les transaccions amb camperols de Sant Andreu del Coll, de Montagut, de la Pinya de Bianya fins al Juliol del mateix any... A partir d'aquest mes, fins al 12 de Març de 1587, es a dir, en un lapse de 5 anys, no es disposa de notícies directes d'Olot i comarca. Aquests anys no figuren en el grup "Deliberacions del Consell" més, de l'obra de Joan Reglá, recolliren ocurrencies d'aquest període.

En el mes de Setembre de 1584, amb motiu d'haber alçat so-metent contra els bandolers, el compte de Miranda, en un clam a l'Altíssim afegeix: **Perque Nostre Senyor Jesucrist, nos fassa mercé de apiadarse de nostre provincia, donant major prosperitat de fruits y perque los bons y pacífichs ab quietut y manco treball, pugan viure y passar per la sterilitat del present any.**

Aquest any quedaren prohibides les ballades de la Festa Major de S. Feliu de Pallarols, per voluntat del Virrey compte de Miranda:

Per la gran necessitat que pateixen de pa. los habitants y altres provisions.

En l'obra del Srs. Nadal - Giralt, llegim que l'any 1586 com a conseqüència d'un llarg període calamitós, la pesta s'ensenyorí del sur de França, terres en directe contacte amb les properes a la nostra comarca.

Reemprement ara els curs de les notícies locals, d'acord a les dades que flueixen de les Resolucions del Consell de l'Universitat olotina, en data del 12 de Març de 1587, ens assabentem de l'optimisme de les primeres autoritats, per l'esperança d'una bona anyada.

12 Març - Ytem determinaren que per quant vuy la present Universitat sta algun tant prospera y la terra va fertil de provisions y la present Universitat segons sespera per la preparatio de bona anyada sobre la terra, no tindra necessitat de fer molts gastos en proveairse.

L'endemà dia 13, els hon. Consols determinaren vendre el blat que tenien en el graner del Comu, a raó de 15 sous la quartera.

Dels mesos que seguiràn, farem ressaltar algunes de les transaccions portades a terme entre l'Universitat d'Olot i diferents agricultors de la comarca, per a la compra de blat. Tindrem al mateix temps l'oportunitat de fixar el preu del blat, en un període d'abundància.

16 Abril 1587 - Dente fet y firmat entre Pere Ramonet Sabater y Raymon Bofill, alias Santalo de Vall, teixidor de la vila de Castellfoliit, diocesis de Gerona y els hon. Consols de la vila y terme de Olot, per 4 lliures y 10 sous preu de 6 quarteres de blat, bo fi, net y garbellat.

(a 15 sous la quartera)

17 Abril - Dente fet entre Pere Joan Cadella, agricultor de la parrochie de S. Joan dels Balbs y dits hon. Consols de Olot, de 22 lliures y 10 sous, preu de 30 quarteres de blat.

(a 15 sous la quartera)

24 Abril - Semblant dente sigui fet entre Mateu Casaponsa, teixidor de la parrochia de Tortella y dits hon. Consols, de 1 lliura y 10 sous preu de 2 quarteres de blat.

(a 15 sous la quartera)

25 Abril - Semblant dente sigue suscrit entre Rafel Bago, agricultor de Riudaure y dits hon. Consols, de 6 lliures barcelones preu de 8 quarteres de blat.

(a 15 sous la quartera)

En més o en menys, altres quantitats de cereals s'adquirien d'agricultors de diferents llocs de la Comarca. I en tot l'any 1587, una i altre vegada, es repetiren compres amb els mateixos pagesos, al preu unificat de 15 sous la quartera.

En tot aquest temps, no es registren, en el manual de la vila, aquells penosos viatjes dels traginers i síndics olotins a allunyades comarques, per a la compra de tant prenat vegetal.

Més, no finiria l'any 1587, quan mals auguris de pestilència, planarien per la vila d'Olot. Ho llegim en conclusions del Consell de finals d'any:

12 Octubre 1587 - Que per la nova molt certa se té que en

França y frontera de Catalunya se moren de peste y mal contagios, de on fugen molta gent que venen de estas parts, de on podrien portar dit mal e per ço, posen guardes en la present vila y per los portals y llocs acostumats.

6 Desembre 1587 - Tambe per les malas novas que se tenen del Bolo (Boulou) comptat de Rossello, se moran de pesta y mal contagios y tambe en molts llocs de França y de la frontera de Catalunya, se moren de aquest mal.

Fins aquí l'epidèmia, semblava deturada al sud francès i frontera de Catalunya. Tantmateix les extrèmes mesures de prevenció, no foren suficients per evitar l'extensió del mal en terres de Catalunya. Son afirmacions tretes de les Resolucions del Consell següents:

6 Abril 1588 - Determinaren que per la mala nova de la pesta en la ciutat de Elna de Rossello, no es dexa entrar en la present vila, llanas ni mercaderias algunas encara que aportan polise (salvoconducto) que vengueren de part no infecte, que primer no hagen passat tres dies fora de la vila, com se acostuma.

13 Setembre 1588 - Tambe determinaren sien elegits en morbers, els hon. Miquel Bassols, Esteve Frigola, Pere Costa, Joan Cols, per lo que convinga per la bona custodia del morbo y mal contagios, es en algunas parts de Catalunya, ço es en la ciutat de Elne y en la vila de Cadaques.

22 Setembre 1588 - Que per la mala nova se te de la pesta y mal contagios, se escampa per alguns llocs del Empurda y conve molt tenir bona guarda y custodia en la present vila y terme.

En el Grup "Deliberacions y Resolucions del Consell", manquen els anys 1589 a 1593 (inclusius). Per omplir, en certa manera, aquest buit, de les obres de Giralt-Nadal i Pierre Vilar, he prèns algunes notes de caracter general, concerments a tot Catalunya, les quals podien haber afectat d'alguna manera a la nostra comarca.

Cinc anys s'escolaren sota el signe calamitós. En més o menys escala el país es debatia en un mar de dificultats no fàcils, dede superar, derivades, en principi, de les fluctuacions climàtiques portadores, la majoria d'elles, de secades en la terra i en

els camps. D'aquí, fatalment, fluïen la misèria, pestes, delinqüència.

Immersa Catalunya, en aquests anys en un període deficitari, Barcelona, vila del Principat, intentà recuperar-se en part, amb l'importació de cereals de Cerdanya, Sicília i països bàltics.

El flagell de la pesta, irradiant del sud de França, s'extengué com taca d'oli, en més o en menys virulència, per tot Catalunya, fins arribar a la cota més alta, els anys 1591 - 1592.

Pierre Vilar en "Catalunya dins l'Espanya Moderna" ens informa:

Del primer de juliol de 1589 a 7 de gener de 1590 foren batuts els rècords tràgics del segle 11.723 morts a Barcelona.

Llegim en l'obra de J. Nadal-E. Giralt. "La Population Catalane de 1553 a 1717" en el capítol referent a les "grans pestes catalanes" (1589 - 1592) diu:

Nosaltres coneixem llurs efectes, en terres tant distants entre si, com el Rosselló i el Camp de Tarragona..... Els registres parroquials que remonten aquesta època, acusen una mortalitat extraordinària..... La pesta que es declarà en aquesta època, afectà la major part de les terres riberenyes del mar llatí, fins a Constantinoble.

Una referència a l'any 1592, fixada en un Acta Municipal de 1594, com a notícia retrospectiva) explica l'assalt i robo de 15 càrreges de blat, a uns mulers al pas de Coll de Toses, en el viatge de retorn a Olot.

1593, fou un bon any pel camp, en general, així ho testificà el P. Gil en la seva "Geografia" en la qual glosa les "fertilíssimes" collites d'aquest període.

Després de cinc anys de silenci en el manual de la vila, el 1594 reemprengué el curs de la realitat olotina. La fertilitat dels camps que es desprèn de la lectura de les Resolucions del Consell, fou possiblement la prolongació de les de l'any anterior, comentades pel P. Gil.

El cert és que la terra va mostrar-se generosa i ubèrrima. Les súors i afans dels camperols olotins, junt a les favorables con-

dicions climàtiques, en una llarga temporada contribuïren a la producció d'abundoses collites.

D'alguna de les partides del blat recollit en la mateixa comarca, els anys, 1594 i 1595, farè ressaltar els preus.

12 Agost 1594 - Venda feta de Miquel Oliveras de la Parròquia de Sta. Maria de Ridaure de 19 quarteres de forment fi, net i garbellat al preu de 30 lliures i 12 sous.

(32 sous 2'5 diners per quartera)

13 Agost 1594 - Compra a Estefania Collferrer viuda de Guillem Collferrer de 100 quarteres de forment al preu de 180 lliures barceloneses.

(36 sous per quartera)

4 Setembre 1594 - Compra a Joan Gou, agricultor de Ridaure de 6 quarteres de forment al preu de 10 lliures barceloneses.

(a 33 sous 4 diners, per quartera)

23 Agost 1595 - Venta feta per Joan Morunys de la Parròquia d'Olot, de 80 quarteres de forment, al preu de 140 lliures barceloneses.

(a 35 sous la quartera)

En aquest punt farem un incís, per tal d'establir una vàlida suposició, admesa ja pel Rei i els governants del segle XVI, sobre les possibles causes de les mutacions climàtiques amb les persistents secades dels segles XVI i XVII.

L'activitat naval en el Mediterrà, sigué ja remarcable en el regnat de Carles V; i desde la segona meitat del segle XVI, Felip II emprengué la política de recuperació hispanica del **mar llatí**, contra el poder naval dels turcs i els atacs de la pirateria en les costes catalanes. Aquests designis i la vigència d'una frontera litoral en permanent aguait, exigiren de la Corona, quantitats ingents de fusta dels millors arbres, de moltes regions boscoses del territori català. De les boscuries del Pirineu del Montseny, Garrotxa, Tortosa, Falgons i tantes altres, foren sacrificats un crescut nombre d'arbres destinats a les Drassanes de Barcelona i altres poblacions costeres (S. Feliu de Guixols, Palamós, Bla-

nes), per a la construcció de galeres, fragates, i altres naus de caràcter militar.

Referent a aquest tema, Joan Regla en la seva obra, es fa resó del que deia el cronista Fernand Braudel:

El gran esforç d'Espanya, va portar-se a terme a final de 1561, amb la represa de les activitats de les Drassanes de Barcelona. El 17 de Febrer de 1562, el bisbe de Limoges tramet detalls sobre les galeres que en totes parts se construeixen ab molta diligència i novament se han tallat més de 400 peus de pins i avets, ab destinació a les Drassanes de Barcelona.

Una altre informació de Joan Reglá (una de tantes) es refereix a l'any 1570. Estava en plens preparatius la formació de la flota de la Lliga Santa, que més tart assoliria la fulgurant victòria de Lepant. I en aquella ocasió **el virrei Diego Hurtado de Mendoza, va decidir que la talla d'arbres, es fes en els boscos pirinencs de Salvanera. Per el transport de la fusta, foren requisades totes les carretes i el bestiar gros, dels comptats de Rossello i de Cerdanya, mentre va esser decretada una prestació general, a tots els habitants dels pobles per on passaven els camins, per tal de fer-los transitables.**

Sabem per un document del nostre Arxiu Municipal el qual entra en "Dades Històrique d'Olot (segle XVI) que el mes d'Abril de 1594, foren cridats 100 jornalers d'Olot —i també d'altres comarques— per tal d'acudir al bosc de Falgons per a la talla d'altres destinats a galeres:

Convingueren al el Mg. Joan de Albir oficial i ministre de S.M. el Rey sobre la fabrica de trirremis y sobre aquells 100 homes jornalers que demanen de la present vila per a la dita fabrica en bosch de Falgons... Dat a la carretera del bosch de Falgons...

Se'ls pagá a raó de 5 sous per dia

El fet exposat, i les mesures prèses pels Virreis de Catalunya, de la crema indiscriminada dels arbres de les vores dels camins —en unes 30 passes per banda— a fi evitar les emboscades dels bandolers ocasionaren, tant mateix una despoblació forestal tant acusada que donaren lloc a sensibles canvis atmosfèrics, traduïts en secades.

Felip II va sensibilitzar-se d'aquest greu problema, promovent en varies ocasions, una política de repoblació forestal. Mes fou del tot insuficient i el desconcert atmosfèric, tingué continuïtat en el segle XVII.

Una referència d'aquest segle, es la que lleguim en l'obra de Joan Reglá, "Els vírreis de Catalunya".

En 1638 el virrei comte de Santa Coloma reconeix que els boscos estàn esgotats, per a la construcció de galeres i planteja la necessitat d'una repoblació forestal.

El temps voluble i inconstant, canvià de signe. A partir del mes de Septiembre de 1595, la pluja caigué a doll sobre la terra. En el mes de Novembre, seguia l'aiguada, de tal manera que l'inquietut s'introdui en les llars de la pagesia, amb la temença de no poder fer la necessaria sembrada.

En arribar al Novembre el Consell olotí expressa la gran conveniència: **en comprar blat y provisions per la Comuna y del poblat de dita vila y terme y seria convenient en gran manera fer provisions attes lo sementer de aquest any tant errat per les plujes que fa.**

30 Novembre 1595 Convocats els hon. Consols y el Consell de la Universitat de la vila y terme de Olot, conclogueren que com per causa de les grans pluyas que de dos mesos ensa, quasi continuament han fetes y fan, ahont lo sementer se es molt errat y han stat y stan moltes terres per sembrar y de aqui es vingut, se ha alterarse los preus dels blats que venentse y trobantse a raó de 35 o 36 sous la quartera y hasta ne venen a 38.

La neu devia esser un fenomen tant natural en aquest país, en el mesos punta de l'any, que els manuscrits de la vila, no en fan esment sols trobem referencies, com de passada. Una d'elles, del dia 10 de Desembre de 1595, el Consell municipal és proposava fer una porxada o portics en la plaça per preservar-se **de plujes y neus que aquesta terra sta tant sulyugada.**

Amb intermitències de plujes i secades, passà l'any 1595 i part de 1596. En arribar l'Agost d'aquest últim, les migrades collites i la temença d'una guerra amb França, induïren al Con-

sell olotí a fer provisions de grans a Urgell i més tart, a Osona: I que attes se sent rehiux poc blat y se perilla de charesties y tambe de guerra, som de parer que mossen Joan Fiol, síndich, vage tant prest com sia possible a Urgell ahont se diu la anyada es vinguda per comprar blat... I que vage a tractar al mossen Rafel Masdeu, mercader de Sant Feliu de Pallarols y tractar al ell de dos o tres mil (2000 o 3000) quateras de blat fins a tota provisio.

Dins i fora de la comarca, el blat arribà a pagar-se (de 1595 a 1597) a 40 i 42 sous la quartera.

I projectant les incidències climàtiques al mes de Febrer de de 1597, podem avançar que de l'escassetat de plujes, a la llarga, s'en ressentiren les fonts de la vila, baixant notoriament el cabal de les deus, en les valls olotines. L'any 1597, passà per les més oposades i diverses condicions climàtiques.

En arribar la primavera canvià totalment la fesomia del temps, i la benaurada pluja caigué arreu sobre la terra. Més, foren plujes de massa durada, doncs no deixà de ploure fins a molta part de l'estiu. Per aquesta causa, l'anyada sigué errada.

Era imminent l'entrada dels francesos a Cerdanya. Amb aquesta temença a mitjans d'Agost foren cridats 100 soldats d'Olot (i d'atres parts de Catalunya) per a la defensa del comtat.

Item que per cobrar y pagar los dits gastos que farán dits soldats y gent armada, se fassa tall entre los poblats habitants, de dita vila y terme, a coneguda de dits honorables cónsols, attes que los pochos diners que la Universitat te, sont molt necessaris per a provehir la comuna de blats, pus que la anyada es errada, per les demasiades plujes ha fet tota esta primavera y part distiu.

El dia 20 d'Agost, en una reunió del Consell, els hon. Consols d'Olot comunicaren que l'olotí Francesc Pí, botiguer, havia arribat a Olot, venint de Perpinyà, amb la mala nova certa, que molta gent armada de cavalleria havia sitiada la vila i amb un clam de socorro dels hon. Consols d'aquella vila, avisar Girona, Figueres, Olot, Besalú.

Que vagen prompte 100 ó 120 homens dels millors y ben armat

que pugan trobarse y ques paguen a rao de 4 sous per dia cada hu dells.

Al caient d'aquest any i a mesura que discorrien els dies, una part de la població olotina, acusaria sensiblement, no sols l'esforç que representava els gastos de guerra, sinò també les conseqüències d'un període més que mediocre, deficitari.

Tantmateix, l'entrada de l'any 1598, oferia prespectives i esperances incertes. Havia deixat enrera un any ben poc favorable, per entregar-se a il·lòries i banals especulacions.

Aixís, per tal d'assegurar el proveïment de la vila, ja des de el més de Febrer els hon. Consols iniciaren compres de cereals de fora de la Comarca.

4 Febrer 1598 - Hem determinaren que attes al el tracte de la venda ha feta llo Il.lm. Sr. Dn. Joan de Queralt, governador del vescomtat de Rossellò y Cerdanya, a la present Universitat de 300 carregas de blat de Cerdanya se pacta que dit Sr. Governador lliuraria dit blat al preu que valdria a la plassa de Puigcerdà per tota la present setmana primera de Quaresma que per asso vaya a Puigcerdà mossen Miquel Steve Figuerola mercader..

El cabal de l'aigua procedent de la dèu de Sant Roc, era motiu de preocupació de les primeres autoritats de la vila. Malgrat les obres de reparació, portades a terme l'any 1596, l'aigua no revenia amb l'abundància d'anys enrera. Conseqüència, tal vegada, de les persistents anomalies climàtiques imperants.

16 Març 1598. Hem sabent y attenent que dos anys consecutius de estiu y quan hi ha mayor necessitat de aigua, la font de la present vila la qual ve de mes enlla del Pont nou (pont del molí de Sant Roc) props de un quart de llegua, es vinguda a mancho y quasi del tot exhaigada y no torna fins a lo mes de Febrer o Març y no ab tanta abundància com acostumava a venir abans de dits dos anys..... sabent y attenent que en lo Març de 1596 se feren molts gastos en reparar dita font, mai la dita font es tornada ab aquell compliment y abundància que abans acostumava de venir...

3 Maig 1598 - Item que attes de cada dia rehixen y venen molts blats i porten ab molta abundància de la banda, de Osona, Sagarra, Urgell, Solsona, Cerdanya y altres parts la present. Universitat sta ara molt ben assortida de blat y Nostre Senyor per sa bondat nos dona tanta abundància de garrans y grans preparatoris y abundància dels splets de la terra.... a raho de 50 sous la quartera.

L'abundància de cereals d'aquest any sigué en certa manera, extraordinària no sols per l'afluència de blat d'allunyades comarques, sinò dde cereals, de diferents llocs de la rodalia d'Olot: Sant Andreu del Coll, Sant Cristofol les Fonts Riudaura, Castil·follit, Santa Pau, Santa Eulalia de Begudà, Bianya, Sant Privat de Bas, La Pinya, Hostalets, Montagut, Sant Esteve de Bas, Batet, Sant Joan les Fonts.

Els camperols, el venérent al preu unificat de 40 sous la quartera.

Si bé la pesta no afectava directament a la nostra comarca, no obstant, a principis del més de juny de 1599, arribaren lletres dels Consellers de Vic i els prohoms de la vila de Ripoll, anunciant la mort d'algunes persones. Per aquest motiu, els dies 7 i 9 de juny, el Consell olotí premià mesures:

7 de juny - Visites les lletres fetes per los Magnífics Consellers de Vich y los Srs. prohoms de la vila de Ripoll als honorables Consols de la present vila ab les quals avisen que la vila de Bellpuig se moren de pesta, delliberarem ques fassa guarda en los portals i entrades de la present vila.

9 de juny - Attes que les males noves se te del morbo, perque de Bellpuig ha salpicat en dos o tres llocs, com son Santa Coloma de Queralt Vallfogona y Aguilo, ques fassa guarda qual conve a la present vila.

La trajectoria del clima d'aquesta centuria arriba ja a la seva fi. En el seu trànsit, les situacions crítiques han sobrepassat, amb escreix a la normalitat del temps. Més, en el seu últim bieni —amb un esplet del camp— guarda un gest amable i generós.

En despedir-se el vell segle, dibuixa, virtualment l'esboç d'un somriure, per a la soferta pagesia i l'esforçada població olotina.

En una represa de la bomança i fertilitat de l'any precedent, el 1600 ressalta per l'abundò de la collita de cereals.

El Consell de l'Universit, a partir del mes juny, adquirí blat, per l'abast de la vila, en els llocs acostumats de la pagesia de la contrada:

L'últim comunicat del segle XVI referent al tema que ha estat objecte del present treball, es el segueix:

10 Septiembre 1600 - Vista y atesa la abundancia de blats y que los preus de aquells van baixant de dia en dia, som de vot y parer ques venen y lliutren 200 quarteras de blat te la present Universitat, per lo comuner de aquella a rao de 40 sous quartera y aixís a rao de 2 sous mancho del que fins ara lo ha lliurat dit comuner en nom de la vila.

Carme Sala Giralt

Reproducció de textos documentals

Equivalències d'algunes monedes en la comarca d'Olot (segle XVI)

1 lliura barcelonesa	— 20 sous
1 sou	— 12 diners
1 ral	— 2 sous
1 escut — 1'05 ll.	— 21 sous
1 ducat — 1'2 ll.	— 24 sous

El valor del ducat i de l'escut, podia acusar variacions, en referència a la lliura barcelonesa.

Referències de mesures de pès (antigües i modernes)

1 càrrega	— 2 quarteres	— 120 Kg.
1 quartera		— 60 Kg.

Anotació d'alguns jornals

1555 - 25 Agost	- Pel treball de fortificació del pont i port de Roses — 3 sous per dia.
1556 - 16 Abril	- Persecusió dels bandolers 3 sous per dia
1559	Al "andador del gegant" 3 sous per dia .
1565	Per anar a Cerdanya en la persecució dels bandolers — 3 sous per dia
1570	Al andador del gegant" — un ducat per any.
1581	Per anar a Cerdanya i a Perpinyà contra els hugnots — rals per dia
1594	Per anar al bosc de Falfons per a la construcció de galeres — 5 sous per dia.
1597	Per a la defensa de Perpinyà i Cerdanya contra el frances — 5 sous per dia.

El nivell de vida de la classe obrera o productors del segle XVI, era poc més o menys l'equivalent a una quartera de blat per setmana (60 Kg.).

Avui, el preu del blat, es d'unes 25 ptes. per Kg.

A. Municipal

(Joan Morató not.)

Manual notarial en 1/4 n.º 18 (1562) 31 de Septiembre 1562.

Capitulacia. acta acord y avinensa feïa pactada capitolada y acordada per y entre Vicens Curos al Bellvespre y Joan Noguera lany present consol de la Parroquia de Batet en nom llur propi y tambe en nom de tota la Universitat y pagesos de dita parrquia de Batet ço es assaber de aquells qui volran contribuir, pagar y ajudar en fer lo pou devall, scrit de una part y mestre Joan Duran mestre de cases y poater de la villa de Llonifac del bisbat de Cohors del regne de Fransa ara en la present vila de Olot habitant de part alte.

E primerament considerant los dits honorables consols la molt gran necessitat de la parroquia predita de Batet de aygas en la qual per haver molt, no ha plogut en aquesta terra vuy en moltes parts de ella, se moren los roures de sequedat y los habitants de ella per a beure eïls y los llurs bestias han anat cercar los uns la ayga de la present vila de Olot, los altres a Font Fage, los altres a la font de la Orerola de Sta. Pau, segons cada hu appar es mes avinentada y en aço son tots sense ecepció de nengu, la qual freture los donc molt gran treball per quant la han aportar axi per beure com per lo bestiar a coll de besties y al miges botas y a alguns que per dit effecte han master ordinariamente un home ab una bestia a causa ne ha manester cada dia moltas botas, ço es deu botas perque te molts bestiar y daltres per dita fretura, han agut a traure lo bestiar de la Parroquia y apres que ni ha molts que si amenen a beure dit llur bestiar en dits llocs ja com es tornat a Batet tenen altra tanta set per haver y gran distancia de camí y ab pujada lo qual los dona gran treball y set y perxo pensant y considerant dits hon. Consols en quina manera obviar dita tant gran necessitat, en lo que en lo present any y e atres anys, fassa grans axuts, dita Parrochie de Batet y los habitants de aquella tant posats ne han hagut colloqui y parer entre eïls y molts de dita parrochie de Batet y ab lo

dit mestre Joan Duran poater y altres poaters y mes tres poaters y mestres en cosas daygas pratichs y experts ab los quals han trobat y entés se faria un pou y se trobaria ayga dins dita Parrochie en lo lloc dit de las Ginabrosas e per ço per obviar tan gran necessitat tenen de ayga y per lo gran benefici sera de tota la parrochia, han de voluntat y parer de molts de dita parrochia qui y han consentit y per mes ajudar han concertat ab lo dit mestre Joan Duran que ell los fassa un pou en lo territori dit les Ginebroses en aquell lloc o part apparra a dit mestre Joan Duran apparra mes convinga lo qual pou ha de haver fet a sos treballs de ell y de sos manobres bo y paretat a punt y de ampla sia de cinc palms de aci a sinc mesos primer vinent's. Hem es pactat que los dits consols prometen pagar e donar a lo dit mestre Joan Duran per sos treballs de mans de ell y de sos manobres quoranta ducats dic 48 lliures barceloneses per aquestes pagues ço es de present 10 ducats y los restant t renta ducats finida la obra e ultra dits quoranta ducats li prometen donar tot lo manester sera necessari de pedres cal's arena y altres per'trets a peu de obre.

Hem es pactat que si a dit pou no si trobava ayga o no era acabat en dit temps que lo dit mestre Joan Duran promet y sia tingut obligat en restituir dits deu ducats haura rebut de dits consols o altres persones de Batet y per quant son pactat que si dit pou no rehx com creu que ell o perda tot.

Algunes referències, a fi de situar el lloc o territori de "Les Ginebroses":

A. Municipal - n.º reg. 17 (1562-1566) en fol.

Dia 8 de Novembre de 1566

El torrent de les Cudinas

Els Portells (peça de terra)

Coma de Vall — Coma de Mont

Hon. de Baldiri Sola

Manso d'en Ripoll — Manso d'en Nogué

Clavaguera de Mont — Clavaguera de Vall

Arxiu Notarial (Notaria d'Olot)

n.º reg. 336 (1568) fol 187 15 Septembre 1568

Dimecres 15 del mes de Septembre any de la Nativitat del
M.D.LXIII.

Personalment constituïts Grabiell Soveyas alias Socarrats, Miquel Soveyas alias Socarrats y Sanson Soveyas, alias Socarrats, germans agricultors de la Parrochia de Sant Andreu de Socarrats, de la Vall de Bianie, de la vicaria de Camprodón diocesis de Gerona, en presencia meua Matheu Closells notari regi public y geronin Carrer, alias Bofill y Francesch Pi parayre de la vila de Olot testimoni de aquella citacio..... devant del Senyor Sebastià Ferrusola, presbiter de la Església Parrochial de Sant Steve de dita vila de Olot y devant del dit Francesch Pi enen la seva casa..... enposarem: Senyor notari y vosaltres senyors, feunos testimoni com nosaltres dits Miquel y Sanso forem presos en casa del nostre pare del Mas Socarrats de la parrochia de San Andreu de Socarrats qui es de la Vegueria de Camprodón y en jurisdicció del Senyor Rey y yo dit Grabiell, sigué prè en casa den Cabrafiga de la Parrochia de Sant Joan les Fonts de la baronia de Castellfolliit, per un assert oficial qui deya era Comissari real, lo qual no conexam, ni sabem qui es ni sabem que sia oficial real y de aqui forem portats presos per dit comissari, a la vila de Castellfolliit y volent nos vexar y molestar de presons sens causa justa y no havent nos trobat en malifeta ninguna, nos feu metre y posar dintre la mes mala preso qui es dins lo castell de dita vila, quis diu la "cava" (celler) que es una citia la qual sta dins terra y molt mala preso y fosca y perillosa de enmaltir nos en morir nos allí que no si..... de metre sino lladres, malfactors, saltejadors de camins, matadors y gent facinorosa y per molt nos offerisem a dit Comissari, que per no posar nos en dita preso tant mala, li donariam molt bona seguretat y quens dexas anar pertot lo dit Castell, empro dit Comissari real, non volgue fer, sino quens feu metre dins dita citia o preso tant mala y nos feu posar guardes, com si fossem alguns grans adelats y malefactors per hont apres, a pregaries nostras

y de algunas personas, segons crehem attes y considerant nosaltres no erem culpables en ninguna cosa, ni sabem perque som stats presos, i que es lo que prete dit Comissari demanar nos, forem trets de la dita citia o preso tant mala y allargats per tot lo dit Castell per los qui tenien carrech de guardar nos per ço l'ement que per dit official real, no fossem altre vegada tornats en dita citia o preso y no fossen mes molestats y vexats y per por de ditas oppressions y per redimir nos de aquella y desijant arribar a la font de justicia, ahont no son fetas sobras a ningú, sino que es dat lo dret a de qui es, per ço deslberarem de recorrer a Sa Excel.lencia y posar nos en sas mans y aixis nos ne anarem de dit Castell, diumenge vespre mes prop passat, ab proposit y determinació de anar nos via dreta a Barcelona y posar nos en mans y poder de La Excel.lencia ampro, perque alli no poguerem haver avinentesa de notari, per a fer continuar lo dit acte de recors, som vinguts assi a la present vila de Olot, hont hi ha copia de notaris per a fer continuar lo dit acte de recors y tambe per causa de les grans ayguas qui son stadadas y son encara per tota aquesta terra que ha tants dias que fa sino ploure y los rius y las riberas son vingudas molt grossas, de tal manera, que no es stat ni es possible axi promptament, poder anar ni arribar a Barcelona sens gran perill de mostrar personas y encara de perdre la vida y per causa de axo, no havem gosat posar nos en camí fins ara, ab tot en que fassa dolent temps y posar se en camí, per ço Senyors, stant y perseverant en lo dit recurs, per nosaltres interposat, de dits agravis y oppressions y per no saber perque ens han presos ni qui es, lo quins ha presos y protestant tot temps, del dit impediment tant just lo qual es a tohom notori en cas que no fossem ni arribassem alli tant prest, com seria menester per lo temps en que fa ara mateix, deslberarem de partir y de fet, partim y fen nos testimoni com partim ara en presencia de vosaltres y prenem camí a la volta de Barcelona per anar nos a presentar devant Sa Excel.lencia o demanant los jutjes de la Regia Cort o de qui pertanyera y Sa Excel.lencia manara de la benegnitat y solita clemencia del qual molt confiam que manara fer justicia de nosaltres sin merexem y tambe nos manara soltar y relaxar si culpa no l'indrem, com molt be te

acostumat de fer justicia y per ço vos mossen notari quens lle-
veu acte de dit recors y de aquell nos doneu copia autentica y
fe fahent perque puga constar alli y vosaltres Senyors, feunos li
testimoni y que ara en aquest punt sont sinc horas tocadas apres
de mig jorn.....

Pòlissa o Passaport (segle XVI)

Forma de certificatoria lo fan los Consols de Olot a altres
parts, certificant los com tenen molt bona Sanitat en Olot, quan
fan guarda per pesta.

(quan seran dos tres o molts)

A tots qualsevol oficials, portalers y guardes de qualsevol
cintats, vilas y ilocs del present Principat de Catalunya y com-
tats de Rossello y Cerdanya y altres qualsevol persones a les
quals la present pervindra o presentada sera, los Consols de la
vila y terme de Olot. Salut y honor. Certificam los com t. t. y t.
habitants de la present vila en la qual per la gràcia de Déu, ha
molt bona sanitat y en ella no y ha pesta ni altre mal contagios,
lo que sia per molts anys y bons, per ço los fem la present cer-
tificatoria, expedida per lo notari y scriva nostre y del nostre
Consell devall scrit y segellada del segell petit de la present vila
y terme

Dada en Olot a t. del mes.

Quant es per hu tot sol

S.^a Closells

A tots y qualsevol oficials, los Consols de la vila y terme de
Olot.

BIBLIOGRAFIA:

"Deliberacions del Consell " (Actas Municipals del n.º 1 al n.º 6 (1546 a 1600)

Arxiu Històric Municipal d'Olot (A.H.M.)

"Historia del Clima en Cataluña" Noticias antiguas, medievales y en especial de los siglos XV-XVI y XVII por José Maria Fontana Tarrats. Madrid 1976.

Els Virreis de Catalunya Joan Reglá

Bandolers, Pirates i Hugonots Joan Reglá.

Dades històriques d'Olot, (segle XVI) de Carme Sala i Giralt (per editar).

Arxiu Notarial d'Olot (AN.) notaria d'Olot, n.º reg. 336 (1568).

Arxiu Històric Municipal d'Olot (AHM.) n.º reg. 18 en 1/4 (1562).